

Diari de Girona

Menú

Local **Més Notícies** **Esports** **Economia** **Opinió** **Cultura** **Oci** **Tendències** **Comunitat** **Multimèdia** **Serveis**

Menú principal Catalunya Espanya/Internacional Cultura popular **Dominical**

Menú principal

Diari de Girona » **Dominical**

0 159

La Bisbal: la capital eterna de la ceràmica

«La supervivència de la indústria de la terrissa a la Bisbal, que es remunta almenys al segle XVI, és un història d'alts i baixos, amb tradició, passió i especialització; una supervivència que alguns veuen com un miracle»

Marc Lemonche-Coll | 08.08.2016 | 07:18

Una de les imatges que ens va deixar el turisme dels anys seixanta és la dels estiuejants passejant pel popular carrer de l'Aigüeta de la Bisbal d'Empordà. Persones vingudes d'arreu, sovint escapant-se d'un dia rúfol a la costa, armades amb gelats de tots els gustos i untades d'AfterSun, se les veia rondar entre peces de ceràmica i souvenirs. Encara avui, i salvant les distàncies d'èpoques daurades, deixar-se perdre per les botigues de ceràmica, o pels cada cop més nombrosos brocanters instal·lats a la ciutat, és una mena de litúrgia que els passavolants segueixen fent. Una situació que a més d'un lector li resultarà familiar.

La Bisbal: la capital eterna de la ceràmica **Aniol Resclosa**

Fotos de la notícia

El que ja no és tan sabut són els precedents d'aquest fenomen. Un d'aquests es remunta als anys quaranta de la mà del prestigiós etnòleg Ramon Violant i Simorra, qui va dedicar bona part de la seva vida a l'estudi de la cultura popular del país i va formar una col·lecció fent expedicions arreu del territori. En una d'aquestes va fer parada a la Bisbal, al mateix carrer de l'Aigüeta, que després es convertiria en l'aparador per excel·lència de la ceràmica. Tot un presagi de la importància que assoliria aquesta indústria. Part d'aquelles peces que Violant i Simorra va recollir amb tant esforç i paciència en tallers com l'històric Ceràmica Martí, s'exposen avui al Museu Etnològic de Barcelona. Són el testimoni d'una tasca poc reconeguda, malgrat la seva important contribució a la ceràmica bisbalenca, com ho és també la importància d'un sector, el terrissaire, que ha viscut llargs anys de crisi i que espera de l'Administració més sensibilitat i diligència.

Aquesta darrera situació l'exemplifica prou bé l'eterna construcció del Terracotta Museu o el destí d'un interessantíssim lot de dibuixos i pintures de Joan B. Coromina, artista i precursor de la històrica fàbrica Can Coromina. Aquest lot va ser localitzat a Forallac per una persona vinculada al món cultural barceloní i salvat d'una dispersió segura gràcies a la intervenció de la Fundació Rafael Masó de Girona. La lògica diu que des de la Bisbal s'hauria d'haver apostat per aquest patrimoni.

Contingut per a tu

Presó per a un home que robava bosses a Barcelona des d'una motocicleta

16-05-2018

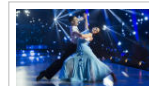
Un creuer de luxe fa escala al port de Palamós en el seu viatge inaugural

16-05-2018

Simon Yates reforça el seu liderat amb una nova victòria

16-05-2018

La youtuber gironina Patry Jordán, nova "estrella del ball" a TVE

16-05-2018

El port de Palamós, escollit pel creuer "Seabourn Ovation" en el seu viatge inaugural

15-05-2018

L'aeroport opera 134 vols privats pel Gran Premi de Fórmula 1

13-05-2018

FANG PER LES VENES

La supervivència d'una indústria com és la de la terrissa a la Bisbal, que es remunta almenys al segle XVI, és un història d'alts i baixos, però sobretot de llarga tradició, passió i especialització. Una supervivència que alguns veuen com un miracle si tenim en compte que gran part dels centres productors de terrissa del país han desaparegut o bé tenen una producció força minsa. El cas de la Bisbal és paradigmàtic perquè, actualment, aquest sector és un dels principals motors econòmics de la zona i ha convertit la població en un dels centres productors per excel·lència de Catalunya.

Això s'explica perquè la Bisbal és avui un clúster on es produeix un ampli ventall de productes. Tant es fabriquen atuells com peces per a la construcció, per a la jardineria o la coneguda ceràmica decorativa. A més, disposa de la matèria prima en quantitat i qualitat, que s'extreu d'unes explotacions conegudes com a terreres –alguna d'elles de dimensions força espectaculars– situades a les veïnes poblacions de Corçà i Sant Sadurní de l'Heura. Finalment, compta amb un seguit d'empreses proveïdores i espais com l'Escola de Ceràmica que tanquen el cercle.

Tot plegat fa que la terrissa estigui present arreu de la ciutat. A les botigues, a la trama urbana per les antigues fàbriques amb les omnipresents xemeneies que dominen el cel bisbalenc o per l'ús de la rajola i el maó en espais públics. És, al cap i a la fi, una ciutat que ha crescut amb una indústria que ha dibuixat –i condicionat– la seva expansió urbanística, ha anat de bracet dels booms demogràfics i, fins i tot, ha captat talent d'altres llocs. Això, que pot semblar un fenomen modern, a la Bisbal ja va succeir durant els segles XVIII i XIX amb l'arribada d'artesans d'altres centres productors de ceràmica, com Quart o Breda, i fins i tot Sabadell al segle XX.

Aquesta captació d'artesans demostra la importància de la terrissa bisbalenca, que es caracteritza, en paraules de l'experta en ceràmica María Antonia Casanovas, «per ser eminentment popular, utilitària i colorista». De fet, històricament, a la Bisbal s'han fabricat atuells destinats a la vida domèstica i també al sector agrícola i ramader. És el cas del càntir, considerat encara avui un dels productes més coneguts i apreciats.

Amb el pas dels anys, i sobretot al segle XIX, es va consolidar la producció de rajoles, primer de forma artesanal i després industrial. L'arribada de la mecanització d'alguns processos productius va impulsar la fabricació de peces auxiliars per a la construcció i, posteriorment, l'aplicació de la ceràmica com element ornamental en façanes i interiors d'edificis. Coneguda com a ceràmica de revestiment, va destacar especialment la rajola (com la clàssica de cartabó) acabada amb els característics colors bisbalencs com el suau groc mel, el típic «vermell Bisbal», l'elegant verd o el mariner blau marí.

La ceràmica de revestiment va viure una etapa daurada de la mà de nombrosos arquitectes vinculats al Noucentisme. Entre ells el conegut arquitecte gironí Rafael Masó i el figuerenc Pelai Martínez, qui va realitzar obres com el desaparegut Club Med de Cadaqués o la urbanització Torre Valentina. Tant Masó com Martínez van tenir un estret lligam amb la Bisbal. El figuerenc va ser durant molts anys arquitecte municipal i els dos hi van promoure la seva pròpia fàbrica. Per part de Masó, Can Coromina (en origen La Gabarra) i per part de Martínez, Manufactures de Terracota. Edificis com la Casa Masó o la Farinera Teixidor de Rafael Masó o el Palau de les Arts Gràfiques de l'Exposició de Barcelona de 1929 (avui seu del Museu d'Arqueologia) o la remodelació de l'antic Ajuntament de la Bisbal de Pelai Martínez estan acabats amb ceràmica bisbalenca.

DEL «SOUVENIR» A LA CREATIVITAT

Si en el primer terç del segle XX la ceràmica va viure un autèntica època d'esplendor en què els tallers locals van aportar innovacions tècniques al sector i van conjugar hàbilment la producció industrial i l'artesanía, el boom econòmic i demogràfic dels anys seixanta marca un abans i un després. Arriba el turisme de masses i es popularitza la segona residència i, de retruc, l'ús de la rajola, les vaixelles de ceràmica i també de tota mena de souvenirs. És una època de grans contrastos. D'una part, el sector s'industrialitza com mai per poder abastir la demanda. S'exporta a moltes zones turístiques de l'Estat i neix la gran fàbrica de la Pavicsa, que acabarà tancant les portes anys més tard. De l'altra, és el gran moment de la ceràmica decorada d'autor i de la seva consagració. Artistes tan valorats com el cotitzat Eusebi Díaz-Costa o l'emblemàtic Josep Vilà Clara introdueixen la ceràmica com element decoratiu a moltes llars a través de peces artístiques.

Aquesta època d'esplendor queda truncada a finals dels anys setanta. El sector entra en crisi a causa de l'ús exponencial d'altres materials en l'àmbit domèstic, com el plàstic i l'acer, i també pels canvis que viu la indústria de la construcció. Tanquen fàbriques, tallers i botigues, però el sector terrisser no es

D
V
G

L'últim

El més llegit

1. Pablo Iglesias i Irene Montero es compren un xalet de 600.000 euros
2. VÍDEO | L'art del fill de Marcelo causa furor al vestidor del Reial Madrid
3. La jutge fixa una fiança de mig milió al youtuber del vídeo del caranchoa
4. Català diu que els tribunals espanyols poden «corregir l'error de forma» de l'euroordre
5. Boye veu «molt probable» que Espanya emeti una tercera euroordre
6. L'alumnat de Secundària aporta solucions a les mancances de Banyoles
7. El Suprem acusa la Justícia belga de falta de «compromís amb la col·laboració judicial»
8. Simon Yates reforça el seu liderat amb una nova victòria
9. Els xefs catalans promocionen els productes del territori
10. La youtuber gironina Patry Jordán, nova "estrella del ball" a TVE